इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक १४०/पु० ७ (५३८)

ग्रंथ नाम भारत.

विषय कथा-पुराणे.

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

२
१.७५

(1) " सौ. गं. भा. जानकीबाई (गंगुताई) भ्र. रघुनाथ भिडे धुळें "

मराठी पुराण]   " यांच्या स्मरणार्थ "

क्र. नं. २ पार्वतीबाई भ्रतार महादेव रघुनाथ भिडे धुळें ऊर्फ सुंदराबाई

(जिजी) फळकर यांजकडून.

४९०/५७७

" महाभारत. "

आदिपर्व

धुळें शके १८५३
माघ शुध्द ४ तारीख
१०।२।३२ बुधवार.

अध्याय १ ते ८० (अ. ७१ नाहीं.)

महाभारत – मुक्तेश्वर.

(1)

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and The Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

"महाभारत"

"आदिपर्व"

अध्याय १ ते ५०

(४१ वा अध्याय नाहीं.)

1A

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2)

भारतआदिपर्वप्रारंभ

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

श्रीगणेशायनमः॥श्रीसरस्वतियनमः॥श्रीगुरुभ्योनमः॥श्रीकु
ळदेवतायनमः॥श्रीवेदपुरुषायनमः॥ ॐनमोजीवा विश्वंभरस्वा
मि॥ तुझियेस्वरूपपरब्रह्में॥ पंचायतन पंचनामीं॥ कल्पीजेतअ
वार्वें॥१॥ तेथेंसीवनेमहागणक॥ विष्णुसुर्यहृयहस्तक॥ सव्य
चरण विनायक॥ वामनेत्र॥ [illegible] राजेश्वरा॥२॥ त्याचाहातविश्वअधिष्ठा
वो॥ जेवस्तुवेगळेंदुसरेंवाचा॥ तयआनंदमनयेकात्मभावो॥ जाणि
जेतेनीजनमन॥३॥ येसीयासाज्वळाचिगाटी॥ गुरुसंकेतनी
जनमनसंपुटि॥ बाधोनीममत्वेंविचीत्रभृष्टि॥ लाभायरिचेतसें
॥४॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

आ०प० कांनाक्षीपादांतकमळासना ॥ मध्यकुंटांतर रमारमण ॥ स्कंदा आ०प०
प्र०१ वरुतात्रीनयना ॥ अंगत्रइंजोयेकु ॥५॥ तयापरमपुरुषालागि ॥ प्र०१
अशेषांसावाचाअष्टांगिं ॥ नमस्कारुनीमगभत्यांगी ॥ सेवासंतोष
निवेदुं ॥६॥ माथासुनिम्भेह [illegible] मगभत्यांगीमर्दनकरित ॥ त्या
१ त्याहारासुखसोगीत ॥ आत्म [illegible] हृदयस्थ ॥७॥ अक्षरयुक्षरसा १
चेनीबोधें ॥ आलीहरिहरतादें हजाणतांअसेदशेदें अव
(3) निपुंडवोवंदावया ॥८॥ आताकैलासकंदिरच ॥ काळकुंजरभंजन
देव ॥ ब्रह्मेंद्रादिवीरादसर्व ॥ पादपध्मिपुजारी ॥९॥ कैवल्यकन

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

कसप्तापत्ति॥ तांडवशांकरउदारकिर्ति॥ त्र्यंबकरूपामुर्ति॥ कामा
टविदाहक॥१०॥ जोदृश्वाभुजपंचानन॥ व्याघ्रचर्मांबरपरीधान॥ क
र्पुरगौरगजासुरमर्दन॥ सोम[illegible]दिमेघनचा हिणें॥११॥ मसासेरव
रचंद्रकोटि॥ हळाहळनिल॥ कुंगमिरवे करसंपुटि॥ विशा
ळक्षा कीं टिलकु॥१२॥ तयाप[illegible]विरुपाक्षा॥ गवरिवल्लरिकल्पव
क्षा॥ ज्ञानदिक्षागुरुजोह[illegible]क्षाक त्यादंउवत॥१३॥ जयाच्या
धान्योह्रयाचावारा॥ झगटेमनोरुपलरुवरा॥ विद्याकुसुमिजीभ्रमरा
निव्यमुक्तास्वसावें॥१४॥ ज्याचानामाच्यादीव्यरस॥ जिव्हेसिला
गेनिमीझालेश॥ तेंसंसारसैरोगनाश॥ अनयासेसावीकीं॥१५॥

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai joint project

आ०प० येसी यानंतरे द्वारकाधामीं ॥ जैंअयास सकळकामिं ॥ विमळवैराग्यें आ०प०
प्र०१ बद्रिकास्वामि ॥ नारायणनररूपें ॥ १६ ॥ तो कंचिवरद राज श्यामसुं प्र०१
दरचतुर्भुज ॥ शंखचक्रगदांबुज ॥ अभयपाणीं नेटका ॥ १७ ॥ इंदि
रहृदयमंदिरनिवासी ॥ स्वानं[illegible]नवासी ॥ कोटिकंदर्पलावण्यरा द
२ शि ॥ विरक्तवेधें वेधले ॥ १८ ॥ [illegible] कोटि कोटी कीर्णीं ॥ तेसी मक २
राकृति कुंडले श्रवणीं ॥ मुकु[illegible]तारका वर्णी ॥ चंद्र तेसा कौस्तुभ
(५) १९ ॥ सौदामिनी पट्टकूळ वेढीं ॥ [illegible]गाचि चिह्य नाचीये कासे ॥
बिंबाधरामाजी हास्य वीसे ॥ दंतरत्नें झळकती ॥ २० ॥ आकर्णनय
ननासीक करा ॥ भाळीं टिळक रेखीला सुंदर ॥ मृगनाभीचा मनो

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

हर ॥ तनुचंदनें चर्चिली ॥ २१ ॥ अवलोकितां चरण प्रयागीं ॥ होय दुरि
तदोषासंग ॥ अवलोकितां मानसभृंग ॥ दिपला होय पतंगु ॥ २३ ॥
ऐसीया स्वामीं सारंगधामा ॥ कायेरितटनिर्वाहंगमा ॥ चढो वडिलु
शाप्रेमा ॥ हृदइ वसो माझी[illegible] ॥ २४ ॥ आतां बाळार्क बिजस्कंदि
स्कंदिं विराजला हस्तवाही [illegible] सुरगाचा तदधि ॥ गजाननुं न
मियला ॥ २५ ॥ हिसे साजिव[illegible]चके ॥ स्वरूप धरिलें सहज ळि
ळें ॥ रिद्धी सिद्धी त्रिंस्वर्गफळें ॥ सोगसरिनज्यापासीं ॥ २६ ॥ देवग
णरुषिचे पाळें ॥ भोगति स्वर्गोपवर्गाचीं फळें ॥ प्रसाद वेपीयावेग
ळें ॥ चिदानंदमोदक ॥ २७ ॥ हस्पामंदाकिनी या जीवनें ॥ चतुर्दश

च

(५)

आ०प० विद्यानंदनवनें ॥ पाल्हेजति तेथेंसुमनें ॥ पाडुकजालेसंदेप ॥ २८ ॥ इय
प०१ दंतद्दिनकराचे दिप्ति ॥ पळेविद्यांधकाररात्रि ॥ नानादर्शनेदीपा आ०प०
वति ॥ जोमध्यस्तगुरुतें ॥ २९ ॥ जिनें रत्नयेंजजररहोति ॥ तेज्याचेभि प०१
आश्रये जिती ॥ तेमाझी दुर्बुद्धिमति ॥ होउन्मेद्या धन दाता ॥ ३० ॥
३ आलांसरस्वतिफळ संभारीं ॥ कल्पलतिकाबालसाजीरीं ॥ ज्ञानगं २
गाजे ब्रह्मगीरी ॥ चेद्रा ब्रह्मकुमारिचा ॥ ३१ ॥ त्रैलोक्यलावण्यनाग
रि ॥ भृंगारश्रीपर्वतस्वमारिं ॥ साहित्य बाणलिंगाची रवरि ॥ वि
श्राळनदिनर्मदा ॥ ३२ ॥ प्रमेयपोतसारंभा ॥ वीद्यामुळपिठ
सा जगदंबा ॥ चातुर्यसौंग्याचीशोभा ॥ कुळस्वामीणीकविंची
॥ ३३ ॥

(5A)

नवरसाची मंदाकिनी ॥ महिमे वाहे त्रिभुवनि ॥ त्रैलोक्याते पद दाय
नि देवत्रयापढियंति ॥ ३४ ॥ निगमागम कामधेनुचेन दूरिं ॥ सार
नवनिन दुरिच्यादुरिं ॥ ते [illegible] काढो निसत्वरीं ॥ देअ ज्ञान बाळ
कासि ॥ ३५ ॥ तुं सुवाणीं [illegible] नी वेणी ॥ सौभाग्य दायनि भुवन
कल्याणी ॥ अर्थ खाणी [illegible] जनि ॥ वरसुपाणी याचीजे ॥ ३६ ॥
विणा पुस्तक अंकुश धारीणीं [illegible] दारिद्र परिहारिणीं ॥ जे पांडित्य
लि गणिं सुख कारिणिं ॥ ते वंदिन्नीं रदा ॥ ३७ ॥ तिणें अनुग्रहाचा हरित
सीरिं ठेविला वरद हस्त ॥ लणे रे तुझा मनोरथ ॥ सर्वदा सफळमा
से निं ॥ ३८ ॥ आतां कथा अन्नछत्र ॥ घाली विस्वामाजी पवित्र ॥

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. Joint project

(6)

आ०प० तेथें अभिमानी मिं स्वतंत्र ॥ पाइकिं मागता कीजे ॥ ३९ ॥ हो कां डोळ
प्र०१ सपायाळ निका ॥ परि गुरुज्ञानाचें अंजन देखा ॥ प्रसंन्न ते विसाग्य
वि देखा ॥ नसता नीधान केंजोडे ॥ ४० ॥ म्हणोनि देवा नारुपे चाहिला ॥ येक
गुरुचि म्यास्त विला ॥ अ [illegible] कि वे निसुलला ॥ म्याझांपीतु
४ निजमुखें ॥ ४१ ॥ त्याकार [illegible] नयाते ॥ मुढ मानसे निर्फुललते ॥ ४
स्फुर्तिचे पल्लव पानले तेथें [illegible] वफळिं फळ सारें ॥ ४२ ॥ म्हणोनि
बाळकें घेतलि धाया ॥ ते [illegible] करी निद्रा विमाया ॥ ते [illegible] आद्रि
ळेवायां ॥ के विभ्याळीं धाउणे ॥ ४३ ॥ मुक्ते स्वर जोध्य वधुनु ॥ माझेनी
नामें सुरसांकित ॥ कथा वीस्तारीभारत ॥ माहाराष्ट्र प्रद बोधि ॥ ४४ ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मुळक्षारधिं व्यास सांगे ॥ गणेशा लिहीना आपण वेगें ॥ तेथें मिं क
नीनि व्हें भागें ॥ संत प्रार्थना तां कीजे ॥ ४५ ॥ मिं परब्रह्म नातळें व्यक्तें
तेसं तुम्हा शीयुा इच्छा ल स्मुर्ति [illegible] ॥ त्या [illegible] मी जे अनन्य शरण होतीं ॥ त्या
वैकल्यें खेळणें ॥ ४६ ॥ तो [illegible] चंद्र मंदा ॥ दारिद्रं हिनत्वन सेवि
कदा ॥ निधी त्याची नकरिने [illegible] नारायणं नररुपें ॥ ४७ ॥ परोत्कर्ष
णिं वैर नमनिं ॥ समान बुद्धि [illegible] भीमानी ॥ सेहं संचारु सोउं लाजे
नी ॥ तो० ॥ ४८ ॥ कामक्रोधस्मृत संचारीं ॥ नचले सुविवेक पंचाक्षरिं ॥
परस्त्रि परधना हुनि दुरि ॥ तो० ॥ ४९ ॥ स्वधर्म कर्पुर त्य हाथा तोलीं ॥
जिव्हा लिंगप्रदिप्त वाती ॥ रक्षो नीरा हाटे साधें वैमति ॥ तो० ॥ ५० ॥

भा०प० सज्जनश्रोत्री देखोनी नेत्रीं ॥ जो गर्व स्वपंच दव उदुरि ॥ सीस्यें से
प०१ वार झाडी पुढारिं ॥ तो० ॥ ५१ ॥ हरिहर नामाचीये जीवनि ॥ जिव्हा
तळपे होउनि मीनीं ॥ कुतर्क सीमग्या समान मानीं ॥ तो० ॥ ५२ ॥
सुंदर अनामी काचिनारीं ॥ [illegible] मांस धरिले धरा लोकरिं ॥ देखो
५ नि ब्राह्मण सदाचारी ॥ [illegible] धरिदो हि विं ॥ ५३ ॥ तेसे देल बु ५
द्धी व्हाहार्ति ॥ अमंगळ संस[illegible]गति ॥ मने चिंतें साधु संगति ॥ क
दां कल्पीं तीं नान छिजे ॥ ५४ ॥ [illegible] जन भेपेल हिन ॥ हा द्रुढ देहि देहा
भिमानं ॥ तो गेलीया [redacted] स्वान ॥ सर्व भासे गुरु रूपें ॥ ५५ ॥ ऐसि
यासी इस्त्रे पाय वणिं ॥ जं वरि न घे इजे वंदोनिं ॥ तंवरि ब्रह्मसुखा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(१७अ)

चिकाहणिं ॥ केधिललेतयालें ॥ ५६ ॥ येसीयासंताचेदास ॥ लेइंद्रइं
द्राचेंइष ॥ त्याचेंप्रसादिंसावकाना ॥ रिद्धिसीद्धीवोळगति ॥ ५७ ॥
ऐसेंगुरुवाक्यहोतांक्षणिं [illegible] संतइहिलक्षणिं ॥ असतित्याते
लोटांगणी ॥ दंडवतपा[illegible] ॥ ५८ ॥ ब्यातांप्रसंगासारीखेंपा
हिं ॥ असंतांचीलक्षणेंक[illegible] सर्वगुणआगवयादेहिं ॥ साधक
जोनिजाणावें ॥ ५९ ॥ [illegible]क्रोधकाम ॥ ज्यामुतहोहिनीत्य
धाम ॥ स्वार्थीलागिहिंसाधर्म ॥ सदांचारजयाचा ॥ ६० ॥ जाणीये
चेंमदिरापान ॥ करिरोहटेज्याचेंवदन ॥ हेळणांछेळणापारायण
साधुकडेअनुकारि ॥ ६१ ॥ तपोभ्रष्टाचियाचींधीया ॥ गुंडाळुनिदेह

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(४)

आ०प०
ग्र०१

भिमान बाहुलिया ॥ याचे चिया चौंबारीयां ॥ ज्ञान देतिपोसणें ६२॥
देवत्रयांचे सावधान ॥ फळते सोडोनि नंदनवन ॥ पाषांडाचिं बरडें
जाण ॥ अनेस्वर्यवाहे सोकरि ६३॥ आगमअपक्षिन्यारीकपंथिं ॥
दिवाशी नजाले रात्रि ॥ रा[illegible] नेरिली ॥ वोहीताच्या रजयाच्या
६ ६४॥ लोभम न्हारि बोह [illegible] सिकबाडे रिहळदीकुदा ॥ मि ६
थ्याचार लाउनि पोटा ॥ रा [illegible] यान जाले जे ॥ ६५॥ संचितपर
नींदेचिवीष्टा ॥ पापदेह्यपोसीतीमोटा ॥ शुकर कुकर्माचेवाटा ॥
कुसंगसंगिच्यालत्ता ॥ ६६॥ यांवेसिंसत्याचा घीटाळ ॥ इंद्रिय
नेमाचा कांटाळ ॥ कामनाकामा क्षीगोंदळ ॥ अखंडघालीमानसीं ॥
॥ ६७॥

...the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(१)

आ०प० जयमिनीयवशिष्ट मिमांसका ॥ आणीगौतमनैयायका ॥ दंउवत
प्र०१ सत्सांबे ॥ ७३ ॥ शंकराचार्यकपिला मुनि ॥ साध्याचार्यपरमज्ञानीं
पातंजळसहस्त्रफणिं ॥ साध्य विनो पवदले ॥ ७४ ॥ गौडपाद श्रीशं
कर ॥ विवर्णाचार्यश्रीधर ॥ टिकाकार रामाजी चतुर ॥ नमस्कारि
७ लेंगुरुरुपे ॥ ७५ ॥ महलवक [illegible] त्यार्थे ॥ ज्ञानदेवज्ञानेकवर्य ६७
त्यान्चेबुद्धिचें गांभीर्य ॥ [illegible] धसींधु सारीखें ॥ ७६ ॥ त्याचे
चरणचिंतीलेमानिं ॥ तेणें पावन जालोंजनि ॥ मातृज्ञनेकयेका
जनार्दनिं ॥ येकनाथनमियला ॥ ७७ ॥ आतां वंदुसप्तासमुद्र
जेथेंजन्मलाच्या तुर्यचंद्र ॥ बोधसुधेचा सुधेंद्र ॥ जिवनजिज्ञास

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai - Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal

१४

चकोरां ॥ ७८ ॥ अखिलनिगमाचीयाजीवनि ॥ शास्त्रकल्लोळा
चियेवेणिं ॥ पुराणगातेंतरंगखाणीं ॥ युक्तिवंतउदालिती ॥ ७९ ॥
वीद्वज्जनरत्नांचेपुंज ॥ ज्ञानविज्ञानपात्रेसुतेज ॥ पवित्रपणेतीर्थ
राज ॥ अगाधगंगापारग ॥ ८० ॥ न्यायरत्नमर्यादवेळ ॥
जेथेंनुलंघेकदांकाळ ॥ तयापरमपुरुषाचामेळ ॥ सींधुरुपेंनमी
यला ॥ ८१ ॥ तेथीलभ्रांतें [illegible] सपर्णें ॥ तुमचेंअवधानतेणं
माझेंवक्तृत्वहेंलोहगुणें ॥ अमोललाइलकांचन ॥ ८२ ॥ मम
जगाच्याकर्णभूषणाए ॥ योग्यहोईलसत्यआपा ॥ यालागिं ॥ ३
तुह्मांपुनःपुन्हां ॥ प्रणिपातुसाष्टांगि ॥ ८३ ॥ धरचेनातेंधरिलें

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(१०)

आ०प०
प्र०१

मनिं ॥ तेंसिद्धिपावबाह्यपेकरुनी ॥ जेविवानराचे खेळबंधनि
सामर्थ्य देता रघुनाथ ॥ ८४ ॥ अंजुळिवोउविसोंधोदका ॥ ब्र
ह्मांउंचलुं ह्मणे अळिका ॥ नामिरोमहोउनि देखा ॥ सात्यक
रणें मजलागिं ॥ ८५ ॥ वेद[illegible]त्रिपुराणें ॥ नाना इतिहासव्या
४ कर्णें ॥ गाळुनिवीचाररसा[illegible]यपायनेंकुशळत्वें ॥ ८६ ॥ सुरस ८
सुंदरपवित्रश्रेष्टिं ॥ पका[illegible]पजउनि पाठों ॥ संस्कृतवाड्सुव
र्णतारीं ॥ श्रेष्टश्रेष्टांवोगरिलें ॥ ८७ ॥ तेचिं रसायण दुर्बळपणिं ॥ मा
हाराष्ट्रभाषा रक्षापणिं ॥ वाढिलें तरिशुका कुजानि ॥ नसे विजेकि
मर्थ ॥ ८८ ॥ समर्थपणें कविपंउिती ॥ सर्वज्ञानाच्यातत्वदिपि ॥

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

(10A)

निर्गुण नीर्वीकार पशुपति ॥ कनककमळिंब्रा चिंजें ॥ ९ ॥ धतुरपु
ष्प माझे बोल ॥ अल्पमतिचे निनीमोल ॥ काढिती नेणविकुशळ ॥
मोळा चढतिल आपैसें ॥ १० ॥ ... पा हो हिं ठाइं सारीसा ॥ मोहक
रालहाम्र रवसा ॥ कांसांगे ... इच्छा ॥ सजता असे कजसनि ॥ ११ ॥
आणीइश्वरस्वरूपिं जेळस ... त्याला वर्णावर्ण देखा ॥ नुपजे जैसा सु
र्यप्रकाशा ॥ नणें कदां तम ... ॥ १२ ॥ तेवि अर्थि याळीना दृष्टि ॥ नल
णें संस्कृत माह्राष्ट्रिं ॥ रत्नकुंभि मन्मय घाटिं ॥ गंगोदक सारिखें ॥ १३ ॥
श्रोते भण तिन बलमति ॥ आमंत्रणिं चुजाली कृपि ॥ पुढिल सोजना
चे आर्तीं ॥ गोउ निर्वाच्य सर्वथा ॥ १४ ॥ आलां चक्क यापावले सर्व ॥

"Joint project of the Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com